

Ana-Maria Gruia, *Povestiri la gura sobei. Catalog selectiv al colecției de cahle a Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei*, Bibliotheca Musei Napocensis, XXXV, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2012, 119 p.

Autoarea acestei lucrări este istoric la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca. Preocupările sale pentru cercetarea cahlelor sunt mai vechi, în anul 2005 publicând primul studiu de acest gen. De asemenea, teza de doctorat susținută în anul 2009 la Central European University din Budapesta a fost *Religious Representations on Stove Tiles from the Medieval Kingdom of Hungary*.

Lucrarea pe care o prezentăm debutează cu un *Cuvânt înainte* (p. 4-5), în care autoarea oferă cititorului importante informații privitoare la colecția de cahle a Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei. Tot de aici aflăm că pentru realizarea catalogului s-a făcut o selecție a celor mai interesante cahle din cele „aproape 2000 de piese” care compun colecția.

Urmează o *Introducere* (p. 6-24) împărțită în șase părți: *Sisteme de încălzire*, *Sobe de cahle*, *Evoluția cahlelor*, *Tehnici de producere și decorare*, *Copierea cahlelor și Iconografia cahlelor de sobă*, în care autoarea explică pentru „nespecialiști” aspecte privitoare la istoria sobelor și a cahlelor.

În prima parte, *Sisteme de încălzire* (p. 6-8) este prezentată succint evoluția acestora, de la vatra preistorică până la sobele din secolul al XVII-lea, fiind totodată și o introducere pentru următorul subcapitol, *Sobe de cahle* (p. 8-14), în care sunt prezentate și ilustrate câteva tipuri, începând cu cele considerate primitive, construite în jurul anului 1300, până la cele din secolul al XIX-lea. Tot aici, autoarea prezintă și părțile componente ale acestei instalații de încălzire (postament, bază, camera de ardere, cornișa, camera de încălzire și coronamentul). Urmează discuții asupra *Evoluției cahlelor* (p. 15-18), prezentarea lor debutând cu cele nedecorate și nesmălțuite (cahle-borcan), cahlele-bază, cele de colț, de coronament, cahlele-oală, cahlele-placă și cahlele nișă. Tot aici sunt prezentate și formele variate care pot fi întâlnite la aceste elemente de construcție a sobelor. Se continuă cu *Tehnici de producere și decorare* (p. 19-21) unde ne este explicat pas cu pas fiecare procedeu de realizare a cahlelor. Urmează *Copierea cahlelor* (p. 21-23), procedeu foarte util și răspândit, în primul rând datorită faptului că cererea era mai mare decât oferta. Aici este discutată și problema identificării atelierelor pentru producerea lor. Prezentarea se încheie cu *Iconografia cahlelor de sobă* (p. 23-24). Primele astfel de piese cu decor au fost realizate în secolul al XIV-lea, ulterior evoluând de la simple motive geometrice și vegetale, la imitații după decoruri arhitecturale, reprezentări animaliere, heraldice și religioase, scene ilustrând episoade literare, monștri, simboluri încă neidentificate, scene erotice ș.a.

În continuare, ne este prezentat un *Catalog* al cahlelor (p. 26-111), în care sunt descrise 31 de piese, din tipuri variate, începând cu cele nesmălțuite, realizate

în secolul al XV-lea și încheind cu două exemplare produse în secolul XX, smălțuite și decorate cu diverse motive. Prezentarea fiecărei cable începe cu locul de descoperire, datare, număr de inventar, dimensiuni, bibliografie și continuă cu o descriere sumară a tipului din care face parte, fiind analizate și decorurile sau motivele întâlnite pe fiecare piesă. Considerăm că nu se impune să enumerăm aici toate tipurile cu variantele lor expuse în catalogul lucrării, deoarece acest lucru este la îndemâna cititorilor cărții.

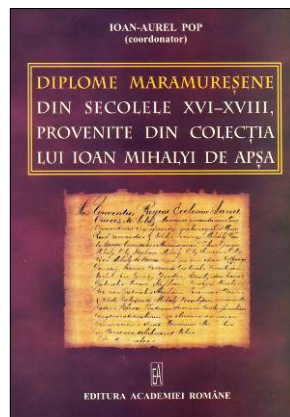
Urmează o destul de bogată și variată *Bibliografie selectivă* (p. 113-117) care este împărțită în două categorii: *Cablele din România* și *Cablele din Europa* (împărțită la rândul ei în Europa de Nord și Europa Centrală). Lucrarea se încheie cu un *Glosar* (p. 118-119) unde sunt prezentați termenii de specialitate întâlniți în această lucrare.

Prin *Povestiri la gura sobei. Catalog selectiv al colecției de cable a Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei*, Ana-Maria Gruia aduce o importantă contribuție la ceea ce înseamnă studiul cablurilor din Transilvania între secolele XIV-XX. Catalogul selectiv, cu toate că este alcătuit dintr-un număr mic de piese din cele aproape 2000 ce compun colecția, va fi de un real folos pentru specialiștii din domeniu și, alături de alte lucrări care tratează acest subiect, va servi drept îndrumar metodologic pentru cei mai puțin familiarizați cu studiul cablurilor.

Florin CIULAVU*

Ioan-Aurel Pop (coord.), *Diplome maramureșene din secolele XVI-XVIII, provenite din colecția lui Ioan Mihalyi de Apșa.* Volum întocmit de: Mihai Dăncuș, Adinel Ciprian Dincă, Andreea Mărza, Ioan-Aurel Pop. Ediția a II-a, revizuită și adăugită, Cluj-Napoca, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, 2012, 483 p. +[9] fig. Anexe, [2] f.

Ioan Mihalyi de Apșa (1844-1914) este cunoscut, în istoriografia contemporană a României, mai ales prin volumul *Diplome maramureșene din secolele XIV și XV*, Sighet, 1900, XI+676 p., distins cu premiul „Năsturel Herescu” al Academiei Române (1902)¹, deși a avut și preocupări care vizau științele auxiliare ale istoriei, urmărind, în totalitate și în cele din urmă, adunarea mărturiilor cu privire la continuitatea populației românești în Maramureș. Preocupările de strângere, editare și valorificare a izvoarelor istorice datorate lui Ioan Mihalyi de Apșa (după studii universitare la Cluj finalizate cu un doctorat în Drept, paralel cu activitatea de prim jurist-consult al Maramureșului între 1887 și 1914, președinte al organizației județene a Partidului

* Doctorand, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, București; e-mail: florinciulavu@yahoo.com.

¹ *Enciclopedia* 1978, p. 219.